Puhtaan teollisuuden ohjelma

Maa- ja metsätalousvaliokunta 2.5.2025

Neuvotteleva virkamies Leila Vilhunen, TEM

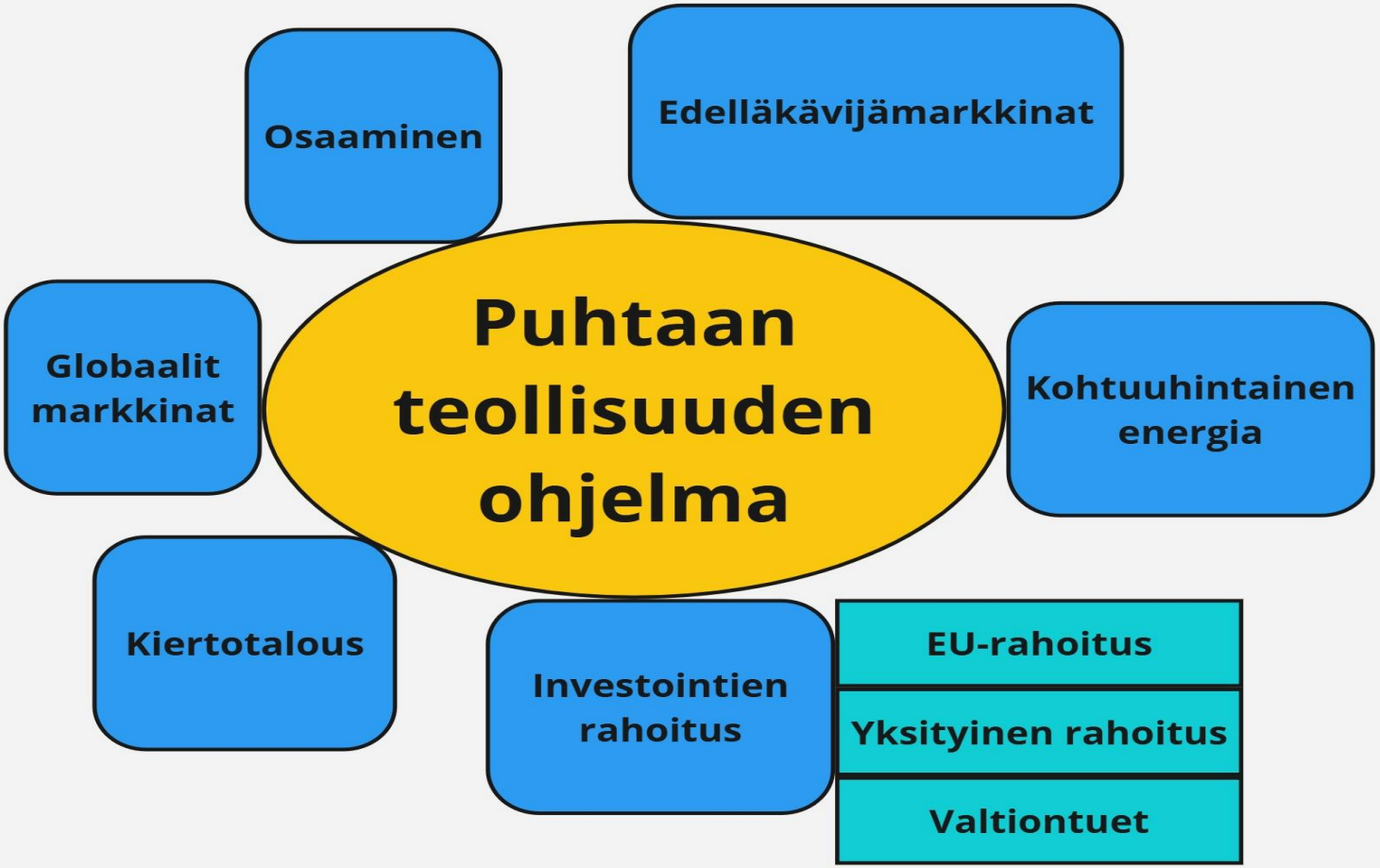
Ministry of Economic Affairs
and Employment of Finland

Puhtaan teollisuuden ohjelma

- Tiedonanto, joka kokoaa yhteen Ursula von der Leyenin toisen komission teollisuuspolitiikan painopisteitä.
- Tavoitteena on luoda perusta EU:n kilpailukyvylle ja vähähiilistymiselle sekä ratkaista kootusti ilmastokriisiin, kilpailukykyyn ja taloudelliseen resilienssiin liittyviä haasteita.
- Fokus erityisesti energiaintensiivisissä teollisuuden sektoreissa, clean techissä ja kiertotaloudessa.
- Teollisuuden sektorikohtaisista toimenpidesuunnitelmista ohjelmassa mainitaan autoteollisuus, metalli/terästeollisuus, kemianteollisuus, kestävä liikenne ja biotalousstrategia.
- Ohjelma ei sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset.

Mikä muuttuu?

- Puhtaan teollisuuden ohjelma pyrkii pysymään Green Dealin viitoittamalla tiellä, mutta sääntelyä merkittävästi keventäen.
- Teollisuus keskiössä, ympäristötavoitteet kiedottu mm. teollisuuden modernisointiin, kiertotalouteen ja kierrätysmateriaalien käytön lisäämiseen.
- Investointien rahoitus edelleen iso kysymys:
  - Toistaiseksi hienosäätöä ja varojen siirtelyä budjetin sisällä
  - Useat merkittävimmät kysymykset kytkeytyvät monivuotisen rahoituskehyksen neuvotteluihin, esim. kilpailukykyrahasto
  - Millä perusteella rahaa lopulta jaetaan?
  - Miten puolustusteollisuuden vahvistaminen tulee vaikuttamaan?
- Paljon yhteneväisyyksiä eurooppalaisen teollisuuden vuosi sitten julkaisemaan Antwerpenin julistukseen.

Osaaminen
Edelläkävijämarkkinat
Globaalit markkinat
Puhtaan teollisuuden ohjelma
Kohtuuhintainen energia
Kiertotalous
Investointien rahoitus
EU-rahoitus
Yksityinen rahoitus
Valtiontuet

Kohtuuhintainen energia

- Keskimääräinen energianhinta EU:ssa korkeampi kuin kauppakumppaneilla. Syynä erityisesti Euroopan riippuvuus fossiilisista tuontipolttoaineista. EU:n energiajärjestelmän rakenteellinen tehottomuus lisää vaikutusta.
- Samanaikaisesti puhtaan teollisuuden ohjelman kanssa on annettu kohtuuhintaista energiaa koskeva toimintasuunnitelma, jossa esitetään toimia energiaunionin viimeistelyyn.
- Toimintasuunnitelmassa kolme teemaa
  - energialaskujen pienentäminen
  - puhtaan energian käyttöönotto ja sähköistymisen vauhdittaminen
  - toimivat kaasumarkkinat.
- **Suomen kannat kuvataan tarkemmin kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman E-kirjeen yhteydessä. (E17/2025 vp)**

Edelläkävijämarkkinat

- Keskiössä eurooppalaisen kysynnän edistäminen. Kysynnän kasvu kannustaa siirtymään puhtaampiin tuotantomenetelmiin, mikä vahvistaa sekä ympäristöä että taloutta. Made in Europe/Buy European -ajattelu
- Julkiset hankinnat nähdään tehokkaana välineenä politiikkatavoitteiden edistämiseen.
- Toimenpiteitä mm. talteenotetun hiilen käytön lisäämiseksi sekä pienten modulaaristen ydinreaktoreiden (SMR) kehittämiseksi.
- **Suomi kannattaa tavoitetta luoda edelläkävijämarkkinoita uusille kestäville tuotteille hyödyntämällä julkisia hankintoja ja tuotekohtaisia kestävyysmerkintöjä. Suomi suhtautuu varauksellisesti vaatimuksiin, jotka voisivat heikentää kilpailua sisämarkkinoilla ja johtaa kolmansien maiden vastatoimiin.**

Teollisuuden vähähiilistymistä kiihdyttävä säädös

- Teollisuuden vähähiilistymiseen liittyviä lupaprosesseja nopeutetaan.
- Vähähiilisille tuotteille kestävyys, resilienssi, ja ”minimum EU content” -vaatimuksia. Vaatimusten avulla luodaan markkinoita vähähiilisille tuotteille.
- Luodaan vähähiilisyyden tuotemerkki ja vapaaehtoinen merkintä teollisuustuotteiden hiili-intensiteetille päästökauppatietoihin perustuvan metodologian ja CBAM-metodologian pohjalta.
- Merkintöjen avulla teollisuus kykenee erittelemään tuotantonsa hiili-intensiteetin ja voi hyötyä kohdennetuista toimenpiteistä, mm. puhtaan teräksen osalta.
- Jäsenvaltiot voivat hyödyntää merkintöjä verokannustimien ja muiden tukijärjestelmien suunnittelussa.
- **Suomi katsoo, että tulisi välttää lupajärjestelmän haitallista monimutkaistumista yksityiskohtaisilla sektorikohtaisilla säännöillä. Säädöksen yhteydessä esiteltävät resilienssi- ja kestävyyskriteerit edellyttävät huomiota jatkotyössä.**

EU- ja yksityinen rahoitus

- Komissio arvioi, että EU:n lisättävä vuosittaisia investointejaan energiaan, teolliseen innovointiin sekä kasvu - ja liikennejärjestelmään noin **480 miljardilla eurolla edelliseen vuosikymmeneen verrattuna.**
- Seuraava monivuotinen rahoituskehys (MFF) keskiössä: **Kilpailukykyrahasto** tarjoaa vahvan tuen teollisuuden kestäviin ja innovatiivisiin investointeihin ja yhden luukun pääsyn EU-rahoitukseen.
- **Teollisuuden vähähiilisyyspankin** tavoitteena on 100 miljardin euron rahoitus, joka perustuisi innovaatiorahaston varoihin, päästökauppajärjestelmän osista saataviin lisätuloihin sekä InvestEU:n uudistamiseen. Maksimoi päästövähennykset ja käyttää päästökauppaoikeuksia osana EU:n päästökauppajärjestelmää tukeakseen vähähiilisiä hankkeita.
- Invest EU:n ja EIP:n roolin vahvistaminen yksityisen rahoituksen vivuttamisessa.
- **Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen on linjattu erikseen.**

Uusi valtiontukikehikko

- Jäsenvaltiot saavat pidemmän, viiden vuoden suunnitteluajan ja yritykset investointiennustettavuutta hankkeilleen. Samalla sääntöjä yksinkertaistetaan.
- Mahdollistaa mm. puhdasta teknologiaa koskevien hankkeiden valtiontukien nopean hyväksymisen, samoin kuin erilliset ohjelmat tietyille teknologioille, kuten tuuli- ja aurinkovoimateknologialle
- Puhtaan teknologian tuotteiden, kuten akkujen ja uusiutuvien teknologioiden, lisävalmistuksen tukeminen mahdollistetaan päivittämällä sääntöjä, jotka koskevat investointeja tiettyihin strategisiin laitetuotantokapasiteetteihin.
- Uusien IPCEI-hankkeiden suunnittelua ja tehokkuutta parannetaan.
- **Suomi suhtautuu erittäin kriittisesti uuden valtiontukikehyksen viiden vuoden voimassaoloaikaan sekä mahdollisuuteen jatkaa valmistavan teollisuuden tukia pitkäjänteisesti. (E 24/2025 vp)**

Kiertotalous

- Kiertotalouden sisämarkkinoiden luominen.
- Harvinaisia materiaaleja sisältävien tuotteiden uudelleen käyttöä ja käytössä pysymistä tullaan edistämään mm. ottamalla käyttöön tiettyjä tuoteryhmiä koskevat ekosuunnitteluvaatimukset.
- Kiertotaloussäädös, joka mahdollistaa kiertotaloustuotteiden, uusioraaka-aineiden ja jätteiden vapaan liikkuvuuden, lisää korkealaatuisten kierrätysmateriaalien tarjontaa, edistää uusio - ja kiertotaloustuotteiden kysyntää sekä alentaa raaka-ainekustannuksia.
- Kierrätyskapasiteetin lisäämiseksi toimenpiteitä, joilla kriittisten raaka-ainejätteiden kierrätyksestä tehdään houkuttelevampaa kuin niiden viennistä.
- Lisäksi komissio tarkastelee uudelleen käytettyjä tuotteita koskevia sääntöjä osana vihreää alv-aloitetta.
- **Suomi tukee komission linjausta, jonka mukaan kiertotaloudesta tulisi tehdä yksi keskeisistä tavoitteista Euroopan teollisuuden uudistamisessa hiilidioksidipäästöjen vähentämisen rinnalla.**

Globaalit markkinat

- Kansainvälisten kumppanuuksien vahvistaminen
- Hiilirajamekanismi CBAMin yksinkertaistaminen ja mahdollinen laajentaminen. Tavoitteena vähentää teollisuuden ja sen toimitusketjujen hallinnollista taakkaa jatkaen kannustamista hiilidioksidin maailmanlaajuiseen hinnoitteluun.
- Lisäksi komissio aikoo ehdottaa toimia varmistaakseen, että EU:hun suuntautuvat ulkomaiset investoinnit edistävät EU:n teollisuuden pitkän aikavälin kilpailukykyä.
- **Suomi korostaa avoimen, sääntöperustaisen ja vastuullisen kansainvälisen kaupan merkitystä Euroopan kilpailukyvylle. EU:n on aktiivisesti avattava uusia markkinoita kauppasopimuksia neuvottelemalla ja vahvistettava kansainvälisen kaupan sääntöpohjaa.**

Osaaminen

- Teollisuus tarvitsee osaavaa työvoimaa ja sen tulee tarjota laadukkaita työpaikkoja houkutellakseen huippuosaajia.
- Osaamisunioni kattaa mm. investoinnit, elinikäisen oppimisen, ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen, osaamisen tunnistaminen sekä osaajien houkuttelun kolmansista maista.
- **Suomen näkemys on, että kilpailukykyä tukevia osaamistavoitteita voidaan kokonaisvaltaisesti edistää laadukkaalla koulutuksella, tasa-arvoisilla mahdollisuuksilla elinikäiseen oppimiseen, liikkuvuuden sujuvoittamisella ja kansainvälistä osaamista hyödyntämällä, hyvällä työelämän laadulla sekä digitalisaation tukemana.**